

Vlasta URBAN

Svět nejen podvodního natáčení

Představte si svět plný neuvěřitelných barev a živočichů. Podmořský svět nabízí jedinečná setkání tváří v tvář s nejúžasnějšími živočichy oceánů a moří. Společně s podmořskými filmaři je možné se do tohoto světa podívat, aniž byste ponořili hlavu pod vodu. Můžete poznat zblízka korálové útesy, nebezpečné bílé žraloky, prudce jedovaté perutýny, hrát si s delfíny a zažít další neuvěřitelná setkání.

XXX

XXX

Vlastimil Urban, režisér, střiháč a kameraman má za sebou tvorbu mnoha pořadů a dokumentárních cyklů pro Českou televizi. Namátkou pořady: S Jakubem na rybách, Sladkovodní giganti Jakuba Vágnera, pořad Retro, Fokus ČT24, Náš zvířinec, Uvolněte se, prosím, Objektiv a další. V poslední době se ve své tvorbě hodně věnuje dokumentům s podvodní tematikou, převážně zaměřenou na freediving. Jeho krátké filmy a dokumenty získávají pravidelně ocenění na mezinárodních festivalech.

XX Natáčel jsi v hodně vzdálených zemích s Jakubem Vágnerem. Která země na tebe udělala největší dojem?

Tak to je určitě oblast amazonského pralesa. Když jsme celou naši měsíční filmovou výpravu za rybou arapajmou (Arapaimou gigas) a sumcem piaribou (Brachyplatystoma filamentosum) plánovali, Jakub mě varoval: „Vlasto, jak tě znám, tak se připrav, že až se vrátíme, bude se ti po amazonském pralesu opravdu stýskat.“ A měl pravdu. Již odmala miluju přírodu a prales je pro mě absolutní příroda, bez zásahu člověka. A to s námi ještě celý pobyt trávilo pár opravdových místních indiánů. Co víc si chlap, co na indiánských zvycích a příbězích vyrůstal, může přát. Indiáni byli pořád s námi, když jsme večer stahovali natažené materiály, seděli s námi v pomyslném kroužku a hltali naše chování jako my jejich. I když jsme jejich slovům

nerozuměli, stačilo, abychom si řekli vtip, něčemu se zasmáli a smáli se i oni, nadšeně a upřímně a naopak. Bylo úžasné třeba sedět na kánoji, kterou jsme cestovali desítky až stovky kilometrů, a sledovat džungli. Jak se různě mění vegetace, jak se mění její obyvatelstvo nebo nádherný západ slunce. Pak přišla tma a my to frčeli stále stejnou rychlostí. Byli jsme vystrašení na smrt, abychom nenarazili do klády, kterých se v rozvodněné řece povalovala hromada, vytáhli jsme daleko svítící baterky a čelovky, ale indiáni nás ihned okřikli, že pak nic nevidí, že ať to zhasneme. Tak jsme jeli dál, stále vystrašení a připraveni, kdy se utopíme, oproti indiánům nevidouce ani na dva metry od předě kánoje. Ale kluci indiánští byli šikovní a vždy se o nás postarali. Bavilo mě

po náročném natáčecím dni uléhat a slyšet zvuk džungle. Sice to bylo skoro vždy hodně po půlnoci, když člověk z moskytiéry odehnal jedovaté pavouky a škorpiony a utahaný jako kotě a nemytý uléhal do spacáku. Zvuk džungle ale byl lepší než jakákoliv ukolébavka. Řeka byla plná ryb a všemožných druhů havětí, o kterých se člověku ani nezdálo. To pro mě coby rybáře byl úplný ráj. Byl to náročný a vyčerpávající „výlet“. Účastnil jsem se jako režisér, měli jsme s sebou dvě kamery, k tomu hromadu příslušenství, pak stany, Jakubovu rybářskou výzbroj a něco málo pro naše přežití. A když se po náročném cestě ocitnete v džungli, napaný antimalariky, všude na vás číhá reálné nebezpečí, čím menší zvíře, tím nebezpečnější, zvykáte si na absolutní

vlhkost, na to, že když zaprší, tak je to prostě permanentní proud vody a nemáte vůbec nic suchého, a každé ráno vstáváčka okolo páté, šesté hodiny a spát po půlnoci, prostě když už jste tam, tak s Jakubem točíte jak o život. A opravdu se mi pak po džungli dlouho stýskalo, a stále na ni moc rád vzpomínám. Malá rada pro ty, kteří se tam chtějí vydat – zásadní a důležité vybavení do džungle jsou holínky. Když vám do nich nateče, či si do nich naberete vodu, jen ji vylejete. A hlavně vás neuškne had, jichž je v pralese opravdu požehnaně.

❖ Jak dlouho se potápíš?

S přístrojem se potápím od roku 1999. Moji první hvězdu (CMAS), jsem získal u nás na Vysočině, odkud pocházím.

Žádné bazény a tréninky. Zkoušky jsme rovnou prováděli v lomech okolo Lipnice nad Sázavou, zima a viditelnost 1–2 metry, pod vámi zatopené stromy a absolutní nejistota. Takže když jsem poprvé skočil do moře v Chorvatsku, připadal jsem si jako v ráji, že opravdu ve vodě vidím a hlavně, že je opravdu co vidět. Ale pravé potápěčské zkušenosti, jak teoretické, tak praktické, a opravdovou radost z potápění jsem získal, až když jsem si dělal druhou hvězdu u mého kamaráda a potápěčského guru Mirka Roučky, v klubu Lucky Divers v Praze. Jeho vynalézavost, důvtip, hromada úžasných a pravdivých historek z prostředí nejen potápěčského mě nepřestávají bavit dodnes.

xxx
xxx

Co tě k freedivingu přivedlo?

Už jako děčko jsem byl takový ten huběňour věčně se šnorchem v puse, s modrou, nebo zelenou obrovskou maskou na obličej, po které jsem pak celé léto měl odřeniny a jizvy okolo očí, fialové rty od toho, jak už jsem ve vodě dlouho, a husí kůži, že by se na mě dalo strouhat, ale z vody se mi nikdy nechtělo. V roce 2007 kámoška zorganizovala týdenní výlet na jachtě v Chorvatsku, prý chodí se sympatákem, co provozuje freediving, že ji to naučil a ona nám ten týden o tom povypráví a ukáže jak na to. Ten sympaták byl Dan Exner, hned po příjezdu z jachty jsem ho kontaktoval, nejdříve jsme spolu natočili část dokumentu pro pořad Fokus ČT, jež jsem režíroval. A chvíli nato jsem už jel na kurz freedivingu do Chorvatska. A tam jsem té nekonečné modři, jež se dá užít i na jeden nádech, bezmezně propadl. Rok na to mě cesty svedly k další ikoně freedivingu, světovému trenérovi, teď už k mému kamarádovi a fajn člověku Martinu Zajacovi. Od té doby se stal freediving součástí mého života, mým koníčkem, z malé části i příjemnou prací a hlavně krásným relaxem.

Filmování na nádech musí být pěkná dřina?

Zhruba polovina mých záběrů je točená na přístrojové potápění, s láhví. Většina režisérů a kameramanů tvrdí, že nehorší natáčení je se zvířaty a dětmi. Já k tomu ještě dodávám, že s freedivery. I když vím, jak se freediver pod vodou chová, jaký proces předchází zanoření, jak to bude zhruba pod vodou probíhat a jak se asi zachová, tak stejně vždy, když se s freedivery na hladině na něčem domluvíte, tak je to pod vodou jinak. Je to

dáno vlivem různých podmínek, proudu, teploty vody, vln na hladině a hlavně svobodomyslnosti tohoto sportu. Točíme vše na foťáky, zrcadlovky, většinou Canon 5D. Je to i proto, že jejich rozměr není tak veliký a při natáčení na nádech se to opravdu hodí. Baví mě, že foťák v podvodním pouzdře je pod vodou plně ovladatelný a nastavitelný, můžete si pohrát manuálně jak s ostrostí, tak s clonou. Kdybych něco takového požadoval od velké profesionální kamery, stála by výbava několikrát víc.

XXX

Co zajímavého jsi při natáčení pod vodou zažil?

Miluju ten krásný a ladný pohyb rejnoků a mant. Je to úžasný a uklidňující pocit, když sledujete, jak si to v klidu letí pod vodou. A když jsme natáčeli ve vodách okolo Kanárských ostrovů z katamaránu Valhalla s týmem Apneaman jejich soustředění, vypravili jsme se právě na místo hojného výskytu těchto podvodních okřídlenců. Vzali jsme pro ně i nějaké krmino. Hledali jsme je dlouho, už jsme začínali být zklamaní, když tu se objevil první. Pak další a další, najednou jich okolo nás bylo spousta, hotová rejnočí polévka. Já s kamerou u vytržení, vzduchu v láhvi na konci ponoru nemnoho, tak jsem točil jak o život. Ty největší kusy měly v průměru okolo dvou metrů, člověk k nim má respekt, protože jejich jedovatý osten v ocasu by mohl být pro potápěče osudný. To víte, jakmile koukáte na zajímavé objekty skrz kamerový hledáček, nic jiného nevnímáte. Jednoho krasavce si takto točím, se záměrem krásného dlouhého záběru, vydechuju vzduch, abych pomalu klesl na dno, když v tom mě zezadu něco silně drapne a nadzvedne. Lekl jsem se, že by se ve mně krve nedořežal. Byla to kamarádka Zdeňka Demlová, která sledovala mé počínání, jak si to zadnicí mířím přímo na toho největšího rejnoka. Naštěstí byla rychlejší a možná mi i zachránila život.

Natácel jsi i na mistrovství světa ve freedivingu v Nice? Co tam na tebe zapůsobilo?

Všechno. Bylo to mistrovství světa v týmových disciplínách, za ČR tam jel náš mužský tým – Michal Rišian, Mirek Ševčík, Martin Valenta a jako kouč Martin Zajac. Kluky všechny dobře znám a jsou to mí blízcí známí. Točil jsem s nimi od jejich příprav až po finále. Jejich smysl pro humor, nadhled a zapálení pro freediving všechny v okolí strhával. Například jsme jeli na trénink na hloubky. Velký člun vezl asi deset lidí různých národností a všichni byli nervózní a soustředění. V tom Mirek nahodil notu, začal si pobrukovat naši oblíbenou píseň, kluci se přidali, všichni okolo úsměv na rtech a nervozita byla tatam. A takhle podobně se s přehledem a samozřejmě jejich freediverskými zkušenostmi probojovali až na parádní třetí místo. Pak také na mě

zapůsobila samozřejmě atmosféra celé akce. Když se okolo vás pohybují ikony freedivingu jako Francouz Guillaume Néry nebo Rus Alexej Molanov a spousta dalších zajímavých lidí z celého světa, již propadli tomuto královskému sportu, tak vás to nenechá ani trošku klidným a točíte s pokorou co se dá.

Neláká tě také závodit ve freedivingu?

Neláká, nejsem závodní typ, ale všechny závodníky ve freedivingu absolutně obdivuji. Freediving je o relaxaci, o zklidnění se, o uvolnění celého těla. Když se držíte bójky před ponorem a snažíte se relaxovat, tušíte, jak moc se vám to uvolnění povedlo, jak jste dokázali na nic rušivého nemyslet a jaký bude ponor. To zvládám, když jsem na vodě, nejlépe s partou skvělých lidí, a hlavně s perfektním buddym. Vůbec si nedokážu představit, jak zvládnout v tomto rozpoložení stres, napětí a tu dávku zodpovědnosti na závodech. Opravdu velký respekt a klobouk dolů.

Jaké jsou tvoje další plány či sny na podvodní natáčení?

Plánujeme s Martinem Zajacem natáčení na Azorech, samozřejmě hlavně o freedivingu. Těším se, jestli to vyjde. Je to úžasné místo, s výskytem velryb, žraloků, mant a delfínů. A protože miluju žraloky, tak stále plánuji natáčení v JAR se žralokem tygřím, krasavcem moří a oceánů. V září se koná MS ve freedivingu na Sardinii, tam určitě nesmím chybět.

XXX